

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

ODAP MERKEZİ KÜRESEL

BÜLTEN - 207

 Ankara Öncesi Son Viraj: NATO Savunma Bakanları Toplantısı

 Küresel Enerji Koridorlarında Yeni Dönem: ABD-İran Mutabakatının Türkiye Ekonomisine Yansımaları

 NATO Entegre Savunma Sistemi ve Türkiye: SAMP/T Hamlesi

 Füzelerin Hedefindeki Dormition Katedrali: Milli Belleğe Karşı Yapılan Saldırı

 Kıbrıs Meselesinde Yeni Temas: Fidan-Holguin Görüşmesi

 Orta Doğu'da Ulaşım Koridorlarının YENİDEN Yapılanması: Modern Hicaz Demiryolu Projesi

 Fidan-Putin Görüşmesi ve NATO Zirvesi Öncesinde Türkiye'nin Stratejik Dengesi

 Yenilenebilir Enerjide Stratejik Ortaklık: Türkiye ve Almanya Bakanları Masada

 İslamabad Anlaşması'nda Çin'in Rolü

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Ankara Öncesi Son Viraj: NATO Savunma Bakanları Toplantısı

18 Haziran Perşembe günü yapılması planlanan NATO Savunma Bakanları toplantısı, Genel Sekreter Mark Rutte başkanlığında yürütüldü. 7-8 Temmuz'da Türkiye ev sahipliğinde yapılacak olan Ankara Zirvesi öncesi son defa bir araya gelen bakanlar, savunma harcamaları, İran-ABD durumu, Ukrayna Savaşı gibi konu başlıkları üzerine konuştular. Konuşmalar arasında ABD Savaş Bakanı Pete Hegseth'in NATO 3.0 söylemi dikkat çekti. Kavramsal olarak NATO 3.0 Brüksel için Avrupa ve Kanada'nın savunma harcamalarının rekor düzeyde artırdığı, 2025'te 90 milyar dolardan fazla ek bütçe ve askeri üretim kapasitesini genişlettiği "daha güçlü bir NATO için daha güçlü bir Avrupa vizyonunu temsil ediyor. Brüksel'in burada temel hedefi alınan siyasi kararları sahada uygulanabilir yeteneklere dönüştürmek. Buna karşı olarak ABD Savaş Bakanı Hegseth'in söylemine aldığı NATO 3.0 daha farklı bir noktada. Washington, Soğuk Savaş'ı kazanan konvansiyonel güce dayalı "NATO 1.0" köklerine geri dönülmesi gerektiğini ve bu dönüşümün merkezi olarak

Avrupa'nın kendi konvansiyonel savunmasının birincil sorumluluğunu artık tamamen üstlenmesi gerektiği savunuluyor. Hegseth'in yaptığı konuşmada bir diğer değindiği nokta ise Avrupa'nın ABD'ye bağımlı olarak değil güçlü bir ABD müttefikliği ile birlik olduğu söylemi. Bu doğrultuda Trump yönetiminin göreve gelmesiyle birlikte ısrarla vurguladığı, Avrupalı müttefiklerin adım atması ve GYSH içinde savunma için ayrılan bütçenin %5'e artırılması gerektiği. Son olarak dikkat çeken nokta ise Amerika'nın Avrupa'daki askeri konumunu ve üslerini inceleyecek altı aylık bir Savaş Bakanlığı incelemesini başlatması oldu. Alınan bu inceleme kararı, ittifakı, artık bütçe artırımlarının daha da ötesinde yapısal bir değişime itmektedir. Sonuç olarak, Brüksel'de gerçekleşen Bakanlar toplantısı NATO'nun ittifakının liderlik mimarisini yeniden yazması olarak değerlendirilebilir. Bu doğrultuda Temmuz'daki Ankara Zirvesi NATO şemsiyesinin nasıl şekilleneceğini, ne kadar daralacağını belirleyecek tarihi bir zirveye dönüşecektir.

NATO Entegre Savunma Sistemi ve Türkiye: SAMP/T Hamlesi

Millî Savunma Bakanlığı (MSB) NATO Daimî Savunma Planı kapsamında İtalya'ya ait bir adet SAMP/T Hava Savunma Sistemi'nin Konya'ya konuşlandırılacağını açıkladı. Sistem kentteki 3. Ana Jet Üst Komutanlığı'nda yer alacak. Özellikle Amerikan yapımı Patriot'a alternatif görülen SAMP/T mobil bir karadan havaya savunma sistemi olup savaş uçaklarına, seyir füzelerine ve balistik füzelere karşı savunma sağlamaktadır. Buna sebep olarak gösterilebilecek olan Orta Doğu'daki güncel çatışma dinamiklerinin de etkisiyle NATO, doğu ve güney kanadını güçlendirme çalışmaları kapsamında Türkiye'ye olan savunma sistemi desteğini artırmaya devam etmektedir. Bu durum özellikle Rusya-Ukrayna Savaşı sonrası değişmekte olan Avrasya güvenliği minvalinde, Karadeniz ve Kafkasya eksenindeki hava savunma eksikliklerinin tamamlanması konusunu yakından ilgilendirmektedir. Bunun yanı sıra İtalya'nın bu jeopolitik alana sistem konuşlandırması, Avrasya'daki güç dengelerine karşı bir NATO tahkimi olarak incelenebilir. SAMP/T sisteminin en büyük özelliklerinden biri balistik füzelere karşı savunma dinamiği sağlamasıdır. Türkiye'nin Orta Doğu coğrafyası (özellikle İran, Suriye ve diğer bölgesel aktörlerin sahip olduğu füze kapasiteleri), bu tür güçlü etki alanına sahip savunma sistemlerinin etkin alanlara konuşlandırılmasını zorunlu kılmaktadır. Konya bu sistem ile Orta Doğu'dan gelme ihtimali bulunan füze tehditlerine karşı önemli bir lojistik merkez rolü üstlenmektedir.

Bu gelişme ile derinlemesine incelenebilecek en önemli konu ise NATO'nun entegrasyon kabiliyetidir. SAMP/T sisteminin öne çıkan özelliği NATO ile tam entegre halde çalışabiliyor olmasıdır. Bu sistem ise küresel silahlanma ve savunma yarışında artık tekil üretim ve fonksiyonlara sahip silahlar yerine "bütünleşmeye odaklı sistemlere sahip olan yeni nesil fonksiyonların" öne çıkmasına ve uluslararası savunma yarışına farklı bir bakış açısı kazandırılmasına sebep olmaktadır. NATO'nun müttefikleri ile arasında gerçekleşen entegre savunma sistemi kurulumu özellikle yükselen Rusya-Çin-Kuzey Kore Savunma Ekseninin entegrasyon çabalarıyla kıyaslanmaya açıktır. "Katmanlı Hava Savunma" doktrini bu konu için en açıklayıcı perspektifi sunmaktadır. Uluslararası alanda bulunan durum itibariyle hiçbir ülke tek başına geliştirilen bir sistem ile diğer ülkelere karşı tam bir korunma sağlayamamaktadır. Türkiye'nin en büyük ve yerli projeleri olan SİPER ve HİSAR, Rusya'dan alınan S-400 ve son olarak Konya'ya konuşlandırılan SAMP/T sistemi hamlesi ile bu bakış açısı özellikle Türkiye gibi savunma sistemlerinde güçlü kapasite ve gelişim gösteren bir ülke için en elzem görüşlerden biri olarak nitelendirilebilmektedir.

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Kıbrıs Meselesinde Yeni Temas: Fidan-Holguin Görüşmesi

Dışişleri bakanlığından yapılan güncel açıklamaya göre Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, Kıbrıs meselesine ilişkin son gelişmeleri görüşmek üzere, BM Genel Sekreteri Antonio Guterres'in Kıbrıs Özel Temsilcisi Maria Angela Holguin Cuellar ile Ankara'da bir araya geldi. Bahsi geçen Kıbrıs Sorunu, 1950'li yıllarda Kıbrıslı Rumların "Enosis" hareketini gerçekleştirmeye çalışmasıyla başlamış, 1960 yılında kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti ile Türkiye, Yunanistan ve Birleşik Krallık adanın anayasal düzeninin garantörleri olarak kabul edilmiştir. Başbakan Bülent Ecevit döneminde gerçekleştirilen Kıbrıs Barış Harekâtı sonrasında ada fiilen ikiye bölünmüş, 1983 yılında ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ilan edilmiştir. Bu tarihten bu yana bölgedeki siyasi anlaşmazlıklar nihai bir çözüme kavuşturulamamıştır Adada Kıbrıs Rumlarıyla yaşanan bu çatışma sonucu, 13 Mayıs 1984'te de 550 sayılı BM Güvenlik Konseyi Kararı ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ilanını ayrılıkçı bir hareket olarak tanımlamış ,günümüzde hala tartışılmaya devam edilen bu politik mesele Birleşmiş Milletler

ve Avrupa Konseyi tarafından Türkiye'nin "işgalci" bir hareketi olarak nitelendirilmiştir. Görüşme sırasında Fidan , Kıbrıs Türk halkının doğuştan gelen haklarını, yani adadaki gerçeklere dayalı egemen eşitliklerini ve eşit uluslararası statülerini tanımayan yaklaşımların sonuç vermeyeceğinin belirterek garantör güç ve anavatan sıfatıyla Türkiye'nin Kıbrıs sorununun en gerçekçi çözümünün adada iki devletin bir arada yaşaması olduğuna inandığını vurgulamıştır. Görüşmede tarafların, Kıbrıs meselesine ilişkin mevcut pozisyonlarını bir kez daha ortaya koyarken, Kıbrıs sorunuyla ilgili olarak adanın üç garantör gücünü ve BM'yi kapsayan geniş çapta bir toplantının Temmuz-Ağustos aylarında yapılacağını doğruladığını ve sorunun çözümüne yönelik yeni bir mutabakata varılmadığını söyleyebiliriz. Buna rağmen söz konusu temas, Birleşmiş Milletler himayesinde sürdürülen diplomatik girişimlerin devam ettiğini göstermesi bakımından küresel siyasette önem arz etmektedir. Çünkü Kıbrıs meselesi Türkiye'nin Avrupa Birliğine katılma süreçlerini ciddi ölçüde etkilemiş sıradan bir bölge çatışmasından ziyade Türkiye'nin diplomatik ilişkilerini etkileyen küresel çapta bir probleme evrilmiştir. AB Türkiye'nin üye olabilmesi için Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'ni (GKRY), Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) telaffuz edilmeden "Kıbrıs" (Cyprus) olarak tanımasını istemiştir. Bu diplomatik baskı unsurlarına rağmen zaman içerisinde siyasi eşitliği, Kıbrıs Türklerinin refahını ve bağımsızlığını önceliklendiren Türkiye hala Birleşmiş Milletler öncülüğünde gerçekleştirilen temaslara bölgenin

siyasi geleceğine ilişkin farklı çözüm modellerini objektif şekilde değerlendirmeye devam etmektedir.

Fidan–Putin Görüşmesi ve NATO Zirvesi Öncesinde Türkiye'nin Stratejik Dengesi

17 Haziran 2026 tarihinde Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, Rusya'nın Kazan kentinde Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile bir araya geldi. Görüşmede Türkiye-Rusya ikili ilişkilerinin yanı sıra Ukrayna Savaşı, Karadeniz'deki güvenlik durumu, enerji iş birliği ve bölgesel gelişmeler ele alındı. Putin, iki ülke ilişkilerinin "istikrarlı biçimde geliştiğini" vurgularken, Fidan da artan uluslararası krizler karşısında Türkiye ile Rusya arasındaki diyalogun sürdürülmesinin önemine dikkat çekti. Görüşme, Türkiye'nin Temmuz ayında Ankara'da ev sahipliği yapacağı NATO Zirvesi öncesinde gerçekleşmesi bakımından yalnızca ikili ilişkiler açısından değil, Avrupa güvenlik mimarisi açısından da dikkat çekici bir diplomatik temas niteliği taşımaktadır. Türkiye, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başladığı 2022 yılından bu yana izlediği dış politika

doğrultusunda hem NATO üyesi kimliğini korumaya hem de Rusya ile diplomatik iletişim kanallarını açık tutmaya çalışan az sayıdaki ülkeden biri olmuştur. Bu denge politikası sayesinde Ankara, savaşın ilk yıllarında İstanbul'da yürütülen müzakerelere ev sahipliği yapmış, Tahıl Koridoru Anlaşması'nın hayata geçirilmesinde önemli rol üstlenmiş ve taraflar arasında güvenilir arabulucu aktörlerden biri olarak öne çıkmıştır. Fidan'ın Putin ile gerçekleştirdiği görüşme de Türkiye'nin bu diplomatik pozisyonunu sürdürme iradesinin devam ettiğini göstermektedir. Görüşmenin zamanlaması ayrıca Ankara'da düzenlenecek NATO Zirvesi açısından ayrı bir önem taşımaktadır. Son dönemde NATO içerisinde savunma harcamalarının artırılması, Karadeniz güvenliği, Rusya'nın oluşturduğu tehdit algısı ve Ukrayna'ya verilecek desteğin kapsamı gibi başlıklar ön plana çıkmaktadır. Türkiye ise ittifakın önemli üyelerinden biri olmasına rağmen Rusya ile ekonomik, enerji ve bölgesel güvenlik alanlarında derin ilişkilere sahip olması nedeniyle diğer müttefiklerden farklı bir konumda bulunmaktadır. Zirve öncesinde Moskova ile üst düzey temas kurulması, Ankara'nın NATO içerisinde izleyeceği diplomatik yaklaşımı daha sağlıklı bir zemine oturtma çabası olarak değerlendirilebilir. Budurum Türkiye'nin hem müttefikleriyle koordinasyonunu sürdürmek hem de Rusya ile olası gerilimlerin kontrol altında tutulmasını sağlamak istediğini göstermektedir. Rusya açısından bakıldığında ise Türkiye, Batı ile

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

iletişim kurulabilen en önemli NATO ülkelerinden biri olmayı sürdürmektedir. Özellikle yaptırımların yoğunlaştığı mevcut uluslararası ortamda enerji, ticaret, turizm ve bölgesel krizler konusunda Ankara ile sürdürülen ilişkiler Moskova için stratejik değer taşımaktadır. Karadeniz'de son dönemde artan güvenlik riskleri ve deniz ulaşımına yönelik tehditler de iki ülkenin doğrudan koordinasyon ihtiyacını artırmaktadır. Bu nedenle Putin-Fidan görüşmesi yalnızca diplomatik nezaket ziyareti değil, iki ülkenin ortak çıkar alanlarını korumaya yönelik stratejik istişare niteliği taşımaktadır. Bu görüşmenin en dikkat çekici yönlerinden biri, Türkiye'nin giderek daha karmaşık hâle gelen uluslararası sistemde çok yönlü dış politika anlayışını sürdürme kapasitesini ortaya koymasıdır. NATO Zirvesi'ne ev sahipliği yapacak bir ülkenin kısa süre önce Rusya Devlet Başkanı ile üst düzey temas gerçekleştirmesi, ilk bakışta çelişkili gibi görünse de Türkiye'nin kendisini yalnızca bir ittifak üyesi olarak değil, aynı zamanda kriz yönetiminde aktif rol oynayan bölgesel bir diplomatik aktör olarak konumlandığını göstermektedir. Önümüzdeki süreçte Ukrayna Savaşı'nın seyri ve NATO'nun Rusya politikası şekillenirken, Ankara'nın bu denge siyasetini ne ölçüde sürdürebileceği hem Türkiye'nin dış politikası hem de Avrupa güvenliği açısından belirleyici unsurlardan biri olacaktır.

Yenilenebilir Enerjide Stratejik Ortaklık: Türkiye ve Almanya Bakanları Masada

Günümüzde iklim kriziyle mücadele ve küresel enerji arz güvenliğini sağlamak, uluslararası diplomasi'nin en önemli gündem maddelerinden biri haline gelmiştir. Bu doğrultuda, 19 Haziran 2026'da Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Almanya Federal Ekonomik İlişkiler ve İklim Koruma Bakanlığı heyetleri arasında Ankara'da kritik bir resmi görüşme gerçekleştirildi. İki ülkenin üst düzey enerji bürokratlarını bir araya getiren bu stratejik zirvede, yenilenebilir enerji ve özellikle yeşil hidrojen teknolojileri alanındaki iş birliklerinin derinleştirilmesi kararlaştırıldı. Yapılan bu görüşme, hem Türkiye'nin hem de Almanya'nın enerji vizyonunda yeni bir dönemin kapısını aralıyor. Gerçekleştirilen resmi görüşmenin ana odağını, Türkiye'nin son yıllarda güneş ve rüzgâr enerjisi yatırımlarında yakaladığı yüksek üretim potansiyeli oluşturdu. Türkiye, yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretme kapasitesini hızla artırırken; sanayisini karbon emisyonlarından arındırmak isteyen Almanya için oldukça kritik

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

bir stratejik ortak konumuna yükseliyor. Toplantıda, Türkiye'de üretilecek olan temiz yeşil hidrojen enerjisinin kurulacak yeni lojistik hatlar üzerinden Almanya ve Avrupa pazarına ihraç edilmesi projesi üzerinde mutabakata varıldı. Ayrıca, Alman teknoloji şirketlerinin Türkiye'deki yeni enerji altyapı projelerine finansal ve teknik destek sağlaması, ortak ar-ge çalışmalarının yürütülmesi gibi yapısal konular da masaya yatırıldı. Sonuç olarak, Türkiye ve Almanya arasında gerçekleştirilen bu son üst düzey görüşme, her iki taraf için de rasyonel bir "kazan-kazan" modeline dayanmaktadır. Türkiye, mevcut coğrafi ve iklimsel avantajlarını endüstriyel bir güce dönüştürerek küresel bir temiz enerji merkezi olma yolunda önemli bir diplomatik başarı elde etmiştir. Almanya ise sanayi üretimini sekteye uğratmadan iklim hedeflerine ulaşabilmek adına güvenilir bir bölgesel ortakla bağlarını güçlendirmiştir. Bu tür hükümetler arası stratejik hamlelerin uzun vadede yatırımlara dönüşmesi ve bürokratik süreçlerin hızlandırılması, küresel yeşil dönüşüm pazarında Türkiye'nin jeopolitik ve ekonomik ağırlığını kalıcı olarak artıracaktır.

Küresel Enerji Koridorlarında Yeni Dönem: ABD-İran Mutabakatının Türkiye Ekonomisine Yansımaları

Amerika Birleşik Devletleri ile İran arasında Hürmüz Boğazı krizinin sona erdirilmesine yönelik olarak İsviçre'de imzalanan mutabakat zaptı (MoU), küresel piyasalarda jeopolitik risk algısının azalmasına katkı sağlarken Türkiye ekonomisi açısından da önemli sonuçlar doğurma potansiyeli taşımaktadır. Anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle birlikte ABD Hazine Bakanlığı Yabancı Varlıkların Kontrolü Ofisi tarafından İran'ın petrol ihracatı, bankacılık işlemleri, sigortacılık ve taşımacılık sektörlerine yönelik bazı yaptırımların askıya alınmasına ilişkin muafiyetlerin tanınması beklenmektedir. Bu gelişme, küresel enerji arzına yönelik belirsizlikleri azaltabilecek önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Enerji ithalatına yüksek düzeyde bağımlı olan ve cari açık baskısıyla mücadele eden Türkiye açısından ise söz konusu uzlaş, hem enerji maliyetleri hem de bölgesel ticaret açısından yeni fırsatlar sunabilir. Mutabakatın Türkiye ekonomisi üzerindeki en hızlı etkisinin enerji fiyatları üzerinden hissedilmesi beklenmektedir. Hürmüz Boğazı'ndaki gerilimin azalması ve İran petrolünün yeniden küresel piyasalara daha etkin şekilde entegre olma ihtimali, petrol fiyatları üzerinde aşağı yönlü baskı oluşturmuştur. Enerji fiyatlarındaki olası düşüş, Türkiye'nin enerji ithalat faturasının azalmasına katkı sağlayarak cari denge üzerinde olumlu bir

etki yaratabilir. Bunun yanı sıra enerji maliyetlerindeki gerileme, enflasyonla mücadele sürecine de dolaylı destek sağlayabilecek unsurlar arasında gösterilmektedir. Küresel ölçekte ise bu gelişme, enerji piyasalarında arz-talep dengelerinin yeniden şekillenmesine ve üretici ülkelerin fiyat politikalarının gözden geçirilmesine neden olabilir. Mutabakatın etkileri yalnızca enerji piyasalarıyla sınırlı değildir. İran'ın küresel finans sistemine yeniden entegrasyonuna yönelik adımlar, bölgesel ticaret ağlarının canlanmasına da katkı sağlayabilir. Özellikle Çin ve Hindistan gibi İran enerji kaynaklarının önemli alıcıları konumundaki ülkelerde yapılan değerlendirmelerde, yaptırımların hafifletilmesinin enerji arz güvenliği açısından olumlu sonuçlar doğurabileceği belirtilmektedir. Bu çerçevede İran'ın uluslararası ticaret sistemine daha aktif biçimde dahil olması, bölgesel tedarik zincirlerinin işleyişini kolaylaştırabilecek bir gelişme olarak öne çıkmaktadır. Türkiye açısından bakıldığında ise İran ile ekonomik ilişkilerin yeniden ivme kazanması ihtimali dikkat çekmektedir. Coğrafi konumu ve lojistik kapasitesi sayesinde Türkiye, İran'ın uluslararası pazarlara açılımında önemli bir transit ve ticaret merkezi rolü üstlenebilir. Bununla birlikte, sürecin kalıcılığı büyük ölçüde taraflar arasındaki teknik müzakerelerin başarısına ve uluslararası denetim mekanizmalarının etkin şekilde işletilmesine bağlıdır. Özellikle nükleer faaliyetlere ilişkin doğrulama süreçleri ve

bölgesel aktörlerin tutumu, anlaşmanın geleceğini etkileyebilecek başlıca unsurlar arasında yer almaktadır. Washington ve Tahran arasında sağlanan bu taktiksel yumuşama, küresel enerji koridorlarında jeopolitik risk primini düşürürken Türkiye için de makroekonomik bir nefes alma alanı yaratmaktadır. Ancak mutabakatın kırılgan yapısı ve teknik müzakerelerin sürdürülebilirliğine olan bağımlılığı, Ankara'nın bu süreci kısa vadeli bir rahatlama değil, yapısal bir avantaja dönüştürmesini gerektirmektedir. Petrol fiyatlarındaki gevşemenin cari dengeye olan olumlu katkısı, Türkiye'nin bölgesel bir enerji ticaret merkezi olma vizyonunu tahkim etmek için yapısal reformlarla ve sınır ticareti altyapısıyla desteklenmelidir. Aksi takdirde, mutabakatın gelebilecek olası bir jeopolitik şokla bozulması, kazanımları tersine çevirebilir.

Füzelerin Hedefindeki Dormition Katedrali: Milli Belleğe Karşı Yapılan Saldırı

Rusya ile Ukrayna arasında dört yılı aşkın süredir devam eden savaş, 21. yüzyılın en yıkıcı çatışmalarından biri olarak derinleşmektedir.

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Savaşın askeri ve lojistik boyutunun ötesinde, iki ülkenin ortak geçmişine ait dini ve kültürel miraslar da bu çatışmanın en büyük zarar gören unsurları arasındadır. Bu durum artık çatışmaların yalnızca askeri tesisleri değil, ülkelerin milli belleğini de hedef aldığını göstermektedir. 15 Haziran 2026 gecesi gerçekleşen geniş çaplı hava saldırıları, hem insani trajediyi hem de kültürel yıkımın savaşlardaki yerini bir kez daha gözler önüne sermiştir. Rus ordusu, savaşın son haftalardaki en yoğun koordineli hava operasyonlarından birini düzenleyerek Ukrayna genelinde çok sayıda büyük kenti hedef almıştır. Ukrayna Hava Kuvvetleri verilerine göre gece boyunca 70 füze ve 611 İHA fırlatılmıştır. Saldırılarda ülke genelinde en az 11 kişi hayatını kaybetmiş, 50'den fazla kişi yaralanmıştır. Başkent Kiev'de yoğun patlamalarla birlikte büyük bir panik yaşanmış, şehirde en az dört sivil hayatını kaybederken elektrik altyapısının darbe alması sonucu binlerce insan karanlıkta kalmıştır. Kuzeydoğudaki Harkiv şehrinde ise Rus ordusunun ilk patlamanın ardından yangına müdahale etmek üzere olay yerine ulaşan ekipleri hedef alan ardışık saldırı taktiği uyguladığı bildirilmiştir. Bu strateji neticesinde dört acil durum görevlisi ve bir belediye çalışanı olmak üzere toplam beş arama kurtarma personeli yaşamını yitirmiştir. Buna karşılık Ukrayna da Rusya topraklarına yönelik uzun menzilli İHA saldırılarını artırmıştır. Rusya'nın Tula kentinde gerçekleşen İHA saldırısında üç

kişi hayatını kaybetmiş, işgal altındaki Kırım'a giden ikmal köprüleri ile Moskova Petrol Rafinerisi'ndeki bir tesis de Ukrayna İHA'ları tarafından vurularak hasara uğratılmıştır. Savaş boyunca Ukrayna'nın ulusal ve dini kimliğinin sembolü olan tarihi yapılar ağır darbeler almıştır. Kronolojik olarak incelendiğinde, Latince Meryem'in Göğe Kabulü anlamında gelen Dormition adlı Harkiv ve Kiev'de olmak üzere iki önemli katedral bu yıkımın sembolü haline gelmiştir. Savaş döneminde bombardımandan kaçan siviller için bir sığınak işlevi gören Harkiv'deki katedral, 2 Mart 2022'de Rus topçu saldırılarının hedefi olmuş, iç süslemeleri ve ikonaları ciddi zarar görmüştür. İkinci yapı olan Kiev Peçersk Lavra Dormition Katedrali ise kökeni 11. yüzyıla dayanan ve UNESCO Dünya Mirası listesinde yer alan çok daha eski bir yapıdır. Bu tarihi katedral 15 Haziran 2026 saldırısında ağır hasar almış, doğrudan isabet alınan yapının çatısında büyük bir yangın çıkmıştır. Kültürel yapıların zarar görmesi, sahada yürütülen askeri operasyonlar kadar yoğun bir propaganda ve anlatı savaşını da beraberinde getirmektedir. Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir Zelenski ve Ortodoks Kilisesi lideri Metropolit Epifaniy, Kiev'deki katedralin doğrudan ve kasıtlı olarak vurulduğunu savunarak bu durumu insanlığa, tarihe ve Hristiyanlığa karşı işlenmiş bir suç olarak nitelendirmektedir. Buna karşılık Rusya Savunma Bakanlığı, saldırıların yalnızca askeri sanayi tesisleri, hava üsleri ve askerlik şubelerini

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

hedef aldığı konusunda ısrar etmektedir. Katedralin vurulması iddialarını reddeden Moskova, tarihi yapının Ukrayna'ya ait bir Amerikan Patriot hava savunma füzesinin arızalanarak katedralin üzerine düşmesi sonucu zarar görmüş olabileceğini öne sürmüştür. 15 Haziran saldırılarının zamanlaması, uluslararası diplomasi masasında baskı kurma çabalarıyla doğrudan ilişkilidir. Saldırının Fransa'da toplanan G7 Zirvesi'nin hemen öncesinde gerçekleşmesini kullanan Cumhurbaşkanı Zelenskiy, Batılı liderlerden Rusya üzerindeki yaptırım baskısını artırmalarını ve Ukrayna'nın hava savunma kapasitesini güçlendirmelerini talep etmiştir. Arka planda hem Zelenski'nin hem de Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in, ABD Başkanı Donald Trump ile ayrı ayrı diplomatik temaslar yürüttüğü ve hatta Zelenski'nin Putin ile ABD topraklarında olası bir zirve gerçekleştirmeyi önerdiği bilinmektedir. Ancak lider düzeyindeki bu diplomatik hamlelere rağmen tarafların sahadaki hareketleri ve karşılıklı yıpratma stratejileri nedeniyle savaşın sona erdirilmesine yönelik somut ve kalıcı bir ilerleme henüz sağlanamamakta. Kısacası Kiev ve Harkiv'deki tarihi katedrallerin zarar görmesi, insanlığın ortak mirasının askeri operasyonlarda özellikle hedef alındığını göstermektedir. Dini ve tarihi mekanlar bir halkın ortak kimliğini, geçmişini ve manevi sığınağını temsil etmektedir ve bu yapıların zarar görmesi, savaşların sadece askeri düzeyde kalmadığını, aynı zamanda karşı tarafın

varlık nedeni olan kültürel hafızanın da hedef alındığını göstermektedir. Bir milletin kimlik simgelerinin yok edilmesi, o toplumun direniş bağlarını zayıflatma, halkın geçmişle olan tarihi ve hukuki bağını koparma ve egemenlik iddialarını sıfırlama amacını taşımaktadır.

Orta Doğu'da Ulaşım Koridorlarının YENİDEN Yapılanması: Modern Hicaz Demiryolu Projesi

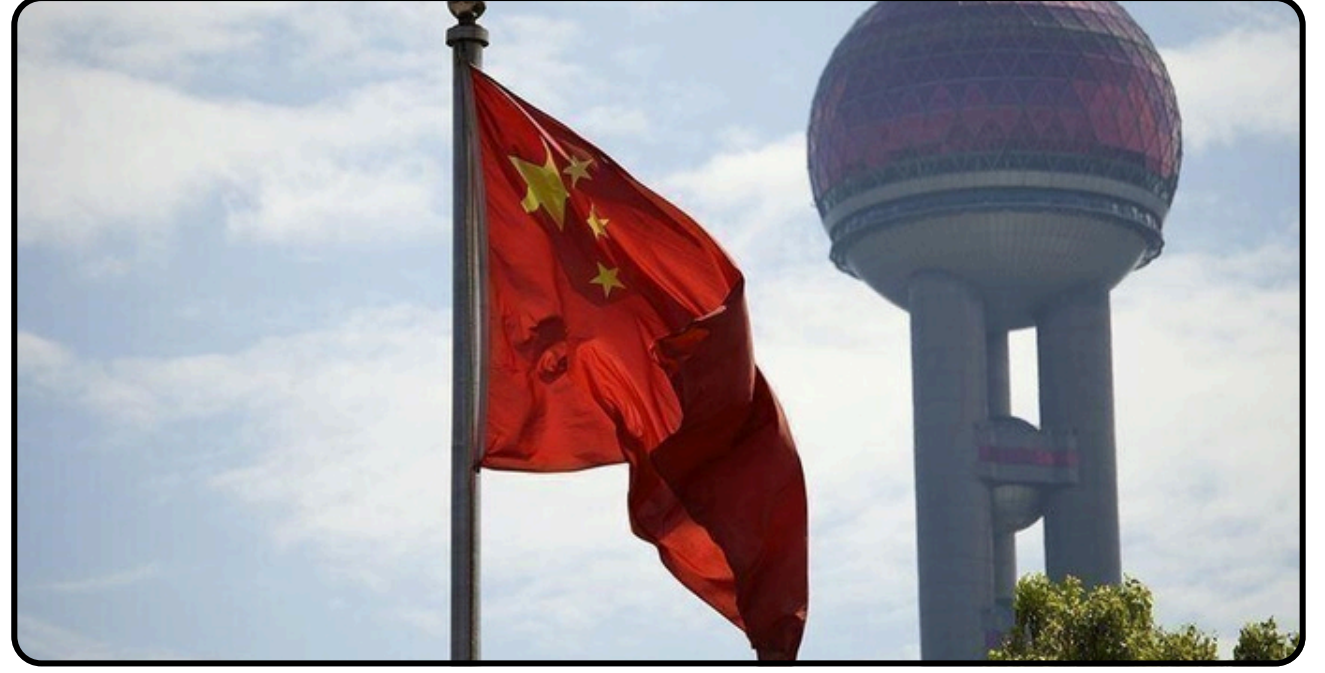
Bir süredir yapımı planlanan ve fizibilite çalışmalarına başlanan Modern Hicaz Demiryolu projesinde Türkiye ve Suudi Arabistan görüşmeleri sonuçlandı. Halep-Şam-Ürdün hattı zaten mevcut bulunan projenin tamamlanmış hali İstanbul'dan Umman'a ulaşan bir hat olarak planlanmakta. Bu proje Orta Doğu'da ekonomik güç rekabetleri açısından önem arz etmekte ve yeni bir ekonomik düzene yol açma potansiyeli bulunmaktadır. Son yıllarda devletler arasında rekabetleri şekillendiren unsurların önde gelenleri de bu tarz lojistik ticaret hatlarıdır. Buna örnek olarak IMEC ve Çin'in kuşak ve yol girişimini verebiliriz. Buna ek olarak IMEC projesine alternatif bir güzergah olarak görülebilir ve bir rekabet göstergesidir. Fakat mevzu bahis

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

demiryolu hattı sadece dünyadaki bu popüler eğilimin bir yansıması değil aynı zamanda Orta Doğu için kalkınma fırsatı oluşturabilecek stratejik bir adımdır. Örneğin bu proje Türkiye'nin Asya ve Avrupa arasındaki transit ülke olma konumunu güçlendirecek ve Orta Doğu' da ekonomik etkisini artıracaktır. Diğer bir yandan Körfez ülkeleri için ise deniz yolu ticaretine ek olarak demiryolulaşımıcılığı ile farklı bir alternatif fırsatı doğacak ve özellikle Hürmüz Boğazı'na bağımlılıklarını azaltacaktır. Özellikle Suudi Arabistan'ın 2030 hedeflerine yönelik olarak ülkeyolojistik merkezi haline getirme planları açısından önem arz etmektedir. Suriye için ise oldukça kritik bir öneme sahiptir. İç savaştan çıkmış ve henüz toparlanamamış Suriye bu hat aracılığıyla bölgesel ticaret ağına dahil olma ve buradan gelir elde etme fırsatına sahiptir. Böylelikle kalkınmasını hızlandırıcı bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunlara ek olarak demiryolu hattının Hac güzergahı olarak kullanılması planları da bölge nüfusu için sadece ticari değil dini bir kolaylık ve önem arz etmektedir. Sonuç olarak Modern Hicaz Demiryolu Projesi her ülke açısından farklı olmakla birlikte nihai fayda olarak Orta Doğu'nun ekonomik kalkınmasına önemli katkı sunarak global ticaret ağına entegrasyonunu sağlamakta önemli bir faktör olma potansiyeline sahip görünmektedir.

varlık nedeni olan kültürel hafızanın da hedef alındığını göstermektedir. Bir milletin kimlik simgelerinin yok edilmesi, o toplumun direniş bağlarını zayıflatma, halkın geçmişle olan tarihi ve hukuki bağını koparma ve egemenlik iddialarını sıfırlama amacını taşımaktadır.

İslamabad Anlaşması'nda Çin'in Rolü

ABD Başkanı Donald Trump ile İran Cumhurbaşkanı Mesud Pezeşkiyan tarafından imzalanan 14 maddelik İslamabad Mutabakat Zaptı, yalnızca ABD-İran ilişkileri açısından değil, bölgesel ve küresel aktörlerin tutumları bakımından da dikkat çekici bir gelişme olarak öne çıkmıştır. Pakistan Başbakanlığı'nın açıklamasına göre Başbakan Şahbaz Şerif, anlaşmayı arabulucu devlet sıfatıyla imzaladığını belirtmiştir. Lübnan dahil olmak üzere bölgesel çatışmaların sona erdirilmesi, Hürmüz Boğazı'nın yeniden açılması ve ABD'nin İran'a uyguladığı deniz ablukasının kaldırılması gibi maddeler içeren mutabakat, Çin'in bölgedeki çıkarları açısından da önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda Çin'in neden anlaşmayı desteklediği ve Pakistan ile iş birliği yapmaya hazır olduğunu

açıklamasının arkasındaki amaç ve beklentiler çeşitli şekilde değerlendirilebilir. İlk olarak İran, Çin'e görece düşük maliyetli petrol sağlayan önemli bir enerji ortağıdır. Aynı zamanda BRICS ve Şanghay İşbirliği Örgütü (SCO) gibi alternatif çok taraflı yapılar aracılığıyla ABD liderliğindeki küresel düzene karşı geliştirilen girişimlerde Çin'in stratejik ortaklarından biri konumundadır. İkinci olarak, Çin'in petrol alımları İran'ın toplam petrol ihracatının yaklaşık yüzde 90'ını oluşturmaktadır. Bu durum İran yönetimine bütçesini finanse etme ve askeri faaliyetlerini sürdürme açısından her yıl on milyarlarca dolarlık gelir sağlamaktadır. İki ülke arasındaki ilişkiler, 2021 yılında imzalanan ve ekonomik, güvenlik ile teknolojik alanlarda iş birliğini öngören 25 yıllık kapsamlı stratejik ortaklık anlaşmasıyla daha da güçlenmiştir. Bu çerçevede Çin, İran'ı Ortadoğu'da ABD etkisini dengeleyebilecek bir ortak ve uygun maliyetli enerji kaynaklarının önemli bir tedarikçisi olarak değerlendirmektedir. Bunun yanı sıra enerji güvenliği açısından baktığımızda ise Çin'in petrol ihtiyacının yüzde 63'ten fazlası deniz yoluyla gerçekleştirilen ithalata dayanmaktadır ve ülkenin petrol ithalatının yaklaşık yarısı Hürmüz Boğazı üzerinden yapılmaktadır. Bu nedenle boğazın açık tutulması, Çin açısından stratejik önem taşımaktadır. Öte yandan İran, petrol satışlarından elde ettiği renminbi(RMB) gelirlerinin önemli bir kısmını küresel finans sistemine aktarabilmek amacıyla karmaşık bir finansal ağ kullanmaktadır. Bu sistem içerisinde

İran petrol şirketlerinin finansal birimleri, yerel döviz büroları ve İran Savunma ve Silahlı Kuvvetler Lojistik Bakanlığı (MODAFL) ile bağlantılı kuruluşlar yer almaktadır. Ayrıca, büyük bölümü Çin yargı yetki alanında bulunan yabancı banka hesaplarına erişim sağlayan denizaşırı paravan şirketler de bu ağın önemli unsurları arasında bulunmaktadır. Çin'in süreç boyunca Pakistan ile yakın iş birliği içerisinde hareket etmesinin arkasında ise iki ülke arasındaki stratejik ortaklık ilişkisi bulunmaktadır. Özellikle Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru (CPEC), Pekin'in Kuşak ve Yol Girişimi kapsamındaki en önemli projelerinden biri olarak kabul edilmektedir. Çin, milyarlarca dolarlık yatırımlar yaptığı bu koridor aracılığıyla Pakistan'ı ekonomik ve stratejik açıdan önemli bir ortak olarak görmektedir. Bu nedenle Pekin, bölgesel konularda Pakistan ile koordinasyon içerisinde hareket etmeye ve ortak diplomatik girişimleri desteklemeye istekli görünmektedir.